พัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

Development Quality of Life Index According to Sufficiency Economy Philosophyamong military personal in the Third Infantry Division of the Upper Northeastern Area

บทความวิจัย

สุรจิตร อู่ตะเภา
Surachit Utapao, B.Sc., M.A., Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อค้นหาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และ 2. ทดลองประเมินดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ค้นหาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย ขั้นตอนที่ 2 นำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาทดลองประเมินดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงกับกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนของกองพลทหารราบที่ 3 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินคุณภาพชีวิต และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 จากการเก็บข้อมูลแบบเดลฟายในรอบที่สาม พบว่า ได้ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 จำนวน 39 ดัชนีชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติ คือ มิติด้านวัตถุวิสัย และมิติด้านอัตวิสัย มิติด้านวัตถุวิสัยมีจำนวน 25 ดัชนีชี้วัด และมิติด้านอัตวิสัย จำนวน 14 ดัชนีชี้วัด

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 พบว่า ดัชนีชี้วัดของคุณภาพชีวิตที่มีผู้เห็นด้วยน้อยต่ำกว่าร้อยละ 50.00 ได้แก่ มิติด้านวัตถุวิสัย : สมาชิกในครอบครัวไม่ดื่มสุรา และมิติด้านอัตวิสัยคือ มีอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่ดี เช่น โกรธ เศร้า อยู่เสมอ ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมคิดว่าคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 คุณภาพชีวิตที่อยู่ในระดับไม่ดีเพียง 5 คน หรือเพียงร้อยละ 1.30

คำสำคัญ : ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, กำลังพลของกองพลทหารราบที่ 3

Abstract

The purposes of this research were study; 1) to study an investigation into the quality of life index according to the sufficiency economy philosophy in the Third Infantry Division of the Upper Northeastern Area. 2) to evaluate the quality of life index according to the sufficiency economy philosophy in the Third Infantry Division.

Corresponding Author: The Military Affair Coordinator Officer of The office of National Security Council, E-mail: utapao16@yahoo.com

The operation research has been separated into two phases. Phase 1 was to research indexes of quality of life according to the sufficiency economy philosophy in the Third Infantry Division of the Upper Northeastern Area using the Delphi research technique. Phase 2 was to employ these indexes for evaluation, using a survey. The samples were 400 officers. The Instrument was an evaluation of quality of life. Statistics for analyzing date was frequency and percentage.

The results of study showed that: 39 indexes of quality of life according to the sufficiency economy philosophy in the Third Infantry Division were found from 2 dimensions which consisted of objective and subjective sides. The 39 indexes were as follows: Objective side was 25 indexes of the objective sides. And the subjective side was 14 indexes.

The results of the study found that no more than 50% of the sample accepted quality of life indexes in term of objective well-being as household as no drinking in family and as always, to have negative emotionally such as be angry or suffering. The 218 persons or at 54.50%, implying that they have high quality of life but it had just five officers or at 1.30% they have low quality of life.

Keywords: quality of life, sufficiency economy philosophy, military personal in the third Infantry division

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรแนวทางหนึ่ง ซึ่งในระดับโลกมีองค์การที่รับผิดชอบให้กับสมาคมโลกก็คือ องค์การสหประชาชาติ (United Nation: UN) โดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Program) ที่ได้กำหนดดัชนีชี้วัดความเป็นอยู่ที่ดี (Well - being) ของประชากรของโลกขึ้นมาเพื่อให้มีการพัฒนาคน (Human Development) โดยเมื่อปี พ.ศ. 2533 องค์กรการพัฒนาแห่งสหประชาชาติได้จัดทำตัวชี้วัด ที่เรียกว่าดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) เนื่องจากมองว่าประชาชนคือพื้นฐานของการพัฒนา และได้จัดทำเป็นรายงานขึ้นมาทุกปีเพื่อเผยแพร่ให้มวลสมาชิก 182 ประเทศในปัจจุบัน เพื่อให้เห็นการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของการพัฒนาคน

สำหรับประเทศไทยมีการใช้ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยได้เริ่มมีการกำหนดการพัฒนาคนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ด้วยการให้ความสนใจกับทรัพยากรมนุษย์ มีการกำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพคนและแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529 : 3) ต่อมามีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ

สำหรับองค์กรที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและมีส่วนในการพัฒนาประเทศนั้น กองทัพบกก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้มีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกำลังพล โดยผู้บัญชาการทหารบกมีนโยบายต้องการให้หน่วยดูแลกำลังพลของตนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการหามาตรการในการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง พออยู่ พอกิน โดยให้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติทุกหน่วย รวมทั้งกำหนดให้ใช้การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลเป็นเครื่องมือ จึงมีคำสั่งกองทัพบกให้มีการตรวจสอบและประเมินผลเป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยมีการตรวจสอบประเมินผลจากคณะกรรมการของกองทัพบก และเนื่องจากผลการตรวจสอบประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลของหน่วยกองพลทหารราบที่ 3 ที่เป็นหน่วยรองหลักที่สำคัญของกองทัพภาคที่ 2 และกองทัพบก รวมถึงมีกำลังพลมากถึง 6,300 นาย มีผลการตรวจสอบต่ำกว่าหน่วยระดับเดียวกันโดยอยู่ในลำดับ 7 จาก 9 หน่วย (กองทัพบก, 2552) ซึ่งอาจจะทำให้การยกระดับคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวไม่เป็นไปตามมาตรฐานโดยทั่วไป อีกทั้งยังไม่มีกำลังพลหรือผู้วิจัยใดทำการวิจัยหาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมสำหรับกองทัพบกจะนำมาใช้แทนดัชนีที่ใช้อยู่เดิมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมี 2 ประการ คือ

1. เพื่อค้นหาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

2. เพื่อทดลองประเมินดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงกับกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมี 2 ขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 ค้นหาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 โดยใช้เทคนิคแบบเดลฟาย

ทำการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (The Delphi Technique) มีลำดับการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 รอบ คือ

1. รอบแรก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกมา จำนวน 20 ท่าน และนำคำสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากรเป้าหมาย คือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 20 ท่าน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตามความคิดเห็นส่วนตัว โดยมีผู้วิจัยทำการบันทึกและสรุปความคิดเห็นเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยทำการบันทึกและสรุปตามความคิดเห็น นำมาหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ สรุปดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 ให้ได้เป็นข้อ ๆ

2. รอบที่สอง นำข้อสรุปที่ได้เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญว่าข้อใดเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 และนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

2.1 ประชากรเป้าหมาย คือผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมทั้งจำนวน 20 ท่าน ที่ผ่านการสัมภาษณ์ในรอบแรก

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเพื่อนำไปรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ว่าข้อใดเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ นำผลการสอบถามความคิดเห็นที่ได้มาหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

3. รอบที่สาม นำความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่สองมาทำแบบสอบถามความคิดเห็นใหม่อีกครั้ง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน ซึ่งในแบบสอบถามความคิดเห็นจะระบุให้เห็นว่าข้อใดเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามความเห็นของแต่ละท่าน รวมทั้งแสดงตำแหน่งที่เลือกว่าอยู่ในช่วงใดของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยรวมและอยู่ในช่วงใดจากค่าเฉลี่ย โดยดำเนินการจนได้ข้อสรุปสอดคล้องกันเป็นส่วนมาก

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 ทดลองประเมินดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3

นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 คือ ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาทดลองประเมิน โดยจัดทำเป็นแบบประเมินคุณภาพชีวิตไปสอบถามความคิดเห็นของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ นายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนของกองพลทหารราบที่ 3 ที่อาศัยอยู่ในค่ายทหารของกองทัพบก ซึ่งมีที่ตั้งค่ายฯ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6,300 คน โดยหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนรวม 400 คน (Yamane, 1967) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) จากทั้ง 4 กรม จำนวน 17 หน่วย รวม 400 นาย

เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) เมื่อ N = 6,300 และ n = 400 มีดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างกรอบตัวอย่าง 6,300 หน่วย โดยให้หมายเลข 0001 - 6300

ขั้นที่ 2 k = N/n = 6,300/400 = 1 5.75 = 16

ขั้นที่ 3 ใช้ตารางเลขสุ่ม ได้เลขซุ่ม r = 4 หมายถึงหน่วยที่ 1 = หมายเลข 0004

ขั้นที่ 4 หน่วยที่ 2 คือ 0004 + 16 = 0020

ขั้นที่ 5 หน่วยที่ 3, 4, 5...400 หมายเลข

ซึ่งจะ = 0036, 0052, 0068 ... จนครบ 400 หมายเลข (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2555: 15-16)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามแบบปลายเปิดในการประเมินคุณภาพชีวิต มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรง (Validity) และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) มีดังนี้

2.1.1 ตรวจสอบความตรง (Validity) ของแบบประเมินคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินคุณภาพชีวิตที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน พิจารณาว่าแบบประเมินคุณภาพชีวิตดังกล่าวตรงตามวัตถุประสงค์และหัวข้อการวิจัย และใช้ค่าสถิติที่สำคัญคือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา IOC (Index of Item Objective Congruence) หรือดัชนีความเหมาะสมแล้วหาค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่า IOC เฉพาะข้อ 16, 17, 23, 28 และ 41 ที่มีค่า 0.80 นอกนั้นมีค่า 1.00 ทุกข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 จึงถือว่าใช้ได้ในทุกข้อ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, สุภมาส อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547 : 145)

2.1.2 ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินคุณภาพชีวิตโดยแบบประเมินคุณภาพชีวิตที่ได้ไปทำการทดลองใช้ (Try - out) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกันคือกำลังพลของมณฑลทหารบกที่ 24 จำนวน 30 นาย และนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นประเภทข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

ส่วนที่ 1 ใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบประเมินคุณภาพชีวิตโดยแบบสำรวจรายการ (check - list) ใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้เลือกข้อเดียวจากจำนวน 5 ข้อ คือ 4.2.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4.2.2 เห็นด้วย 4.2.3 ไม่แน่ใจ 4.2.4 ไม่เห็นด้วย 4.2.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการค้นหาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3

ตารางที่ 1 การระบุยืนยันดัชนีชี้วัดโดยผู้เชี่ยวชาญจากสถิติ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ดัชนีที่	Mdn. ค่ามัธยฐาน	Q 1 ควอไทล์ที่ 1	Q 3 ควอไทล์ที่ 3	I.Q.R. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
1.	5.00	4.00	5.00	1.00
2.	4.00	3.00	4.00	1.00
3.	5.00	4.00	5.00	1.00
4.	4.00	3.00	4.00	1.00
5.	5.00	3.00	5.00	2.00
6.	4.00	3.00	5.00	2.00
7.	4.00	4.00	5.00	1.00
8.	4.00	4.00	5.00	1.00
9.	4.00	4.00	4.00	0.00

ดัชนีที่	Mdn. ค่ามัธยฐาน	Q 1 ควอไทล์ที่ 1	Q 3 ควอไทล์ที่ 3	I.Q.R. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
10.	4.00	3.00	4.00	1.00
11.	5.00	4.00	5.00	1.00
12.	5.00	4.00	5.00	1.00
13.	5.00	4.00	5.00	1.00
14.	4.00	3.00	5.00	2.00
15.	4.00	4.00	5.00	1.00
16.	2.00	1.00	4.00	3.00
17.	4.00	4.00	5.00	1.00
18.	4.00	4.00	4.00	0.00
19.	3.00	1.00	3.00	2.00
20.	4.00	4.00	5.00	1.00
22.	4.00	4.00	5.00	1.00
23.	4.00	4.00	5.00	1.00
24.	4.00	4.00	5.00	1.00
25.	4.00	4.00	4.00	0.00
26.	4.00	4.00	5.00	1.00
27.	2.00	1.00	4.00	3.00
28.	4.00	3.00	4.00	1.00
29.	4.00	4.00	5.00	1.00
30.	4.00	4.00	5.00	1.00
32.	4.00	4.00	5.00	1.00
33.	3.00	1.00	3.00	2.00
34.	4.00	4.00	5.00	1.00
35.	4.00	4.00	5.00	1.00
36.	4.00	4.00	5.00	1.00
37.	4.00	4.00	5.00	1.00
38.	4.00	4.00	5.00	1.00
39.	2.00	1.00	3.00	2.00
40.	4.00	4.00	5.00	1.00
41.	5.00	4.00	5.00	1.00
42.	4.00	4.00	5.00	1.00
43.	5.00	4.00	5.00	1.00
44.	5.00	4.00	5.00	1.00
45.	5.00	4.00	5.00	1.00
46.	4.00	4.00	5.00	1.00
47.	4.00	4.00	5.00	1.00

จากตารางที่ 1 การระบุยืนยันดัชนีชี้วัดโดยผู้เชี่ยวชาญจากสถิติ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในรอบที่ 3 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ**มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน**ว่าเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 จำนวน 39 ดัชนีชี้วัด จาก 47 ดัชนีชี้วัด (ยกเว้น, 56, 14, 16, 19, 27, 33, 39) ดังนี้ 1. รายได้และรายจ่ายต่อเดือนสมดุลกัน 2. คนในครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ 3. ครอบครัวมีมาตรการประหยัดและลดรายจ่าย 4. ครอบครัวมีรายได้พิเศษนอกเหนือจากเงินเดือนประจำ 5. จัดบ้านเรือนได้ถูกสุขลักษณะ 6. จัดและใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณโดยรอบของที่พักอาศัยได้เหมาะสม 7. ได้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 8. ได้เข้ารับการศึกษานอกเหนือจากหลักสูตรทางทหารอย่างน้อย 1 หลักสูตร 9. ได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อย่างน้อย 1 ประเภทเป็นประจำทุกวัน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ 10. ลูกหลานได้เข้ารับการศึกษาภาคบังคับทุกคน 11. ลูกหลานได้รับการศึกษามากกว่าการศึกษาภาคบังคับที่รัฐบาลกำหนด 12. ครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหารร่วมกันทุกวัน ฯลฯ 13. คนสูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัว 14. คนพิการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัว 15. มีโรคประจำตัว 16. ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที 17. มีผลการตรวจสุขภาพร่างกายประจำปีเป็นปกติ 18. คนในครอบครัวไม่เล่นการพนัน ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด ฯลฯ 19. ร่วมกิจกรรมกับคนในชุมชนเกี่ยวกับศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอ 20. มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 21. ไปใช้สิทธิ์ทุกครั้งที่ชุมชนมีการเลือกตั้งฯ 22. ร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ตักบาตร สวดมนต์ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 23. ได้รับการบริการด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ ที่เพียงพอ 24. มีความพอใจในปัจจัยสี่ที่ได้รับ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต 25. มีความพอใจในสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ตนเองเป็นอยู่ในปัจจุบัน 26. มีความพอใจในความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ผู้ร่วมงาน ฯลฯ 27. มีความพอใจทุนทางสังคมที่ตนเองมีอยู่ในด้านทรัพย์สิน รายได้พิเศษ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 28. มีความพอใจในสถานภาพทางสังคม ตำแหน่ง หน้าที่การงาน หรือลำดับชั้นทางสังคมที่ได้รับในปัจจุบัน 29. มีความเชื่อมั่นศรัทธาและไว้วางใจในผู้บังคับบัญชาของหน่วยตนเองอย่างสูง 30. ได้รับความยุติธรรมในการทำงานในหน่วยงานอย่างมาก 31. มีความพอใจที่ได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนอย่างสูง 32. มีการแต่งกายสะอาด รัดกุม ถูกระเบียบ สง่างาม 33. มีความพอใจอย่างมากในความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัว 34. มีความพอใจในชีวิตครอบครัวหลังแต่งงาน 35. มีความภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง 36. ได้ปฏิบัติตนโดยยึดมั่นในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และเงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ 37. ได้ปฏิบัติตนโดยยึดมั่นในหลักพึ่งพาตนเอง เกื้อหนุนจุนเจือ 38. ได้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากทางหน่วยงานราชการเป็นประจำ 39. ได้ปฏิบัติตนโดยยึดมั่นในอุดมการณ์ต่าง ๆ ของทหาร เช่น ยึดมั่นในชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ผลการวิจัยการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ทดลองประเมินดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3

พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินคุณภาพชีวิต มีอายุ 21 - 30 ปี มีจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 และอายุ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80 สถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่สมรสแล้วมีจำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 มีระดับการศึกษามากที่สุดอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.30 รายได้ต่อเดือนมากที่สุด มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,001 - 10,000 บาท มีจำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80 ระยะเวลาการปฏิบัติงานมากที่สุดไม่เกิน 5 ปี มีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.38 แต่ปฏิบัติงานมานาน 21 ปีขึ้นไป มีจำนวนถึง 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่ถามถึงคุณภาพชีวิตโดยภาพรวม

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต	ดีมาก		ดี		พอใช้		ไม่ดี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ระดับใด	67	16.80	218	54.50	110	27.50	5	1.30

และจากตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่ถามถึงคุณภาพชีวิตโดยภาพรวม พบว่าคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามและครอบครัวโดยภาพรวมคิดว่าคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับไม่ดีเพียง 5 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 1.30

สรุปและการอภิปรายผล

จากผลการวิจัยได้ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 จำนวน 39 ดัชนีชี้วัดนั้นจะพบว่า มีองค์ประกอบแตกต่างจากดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตที่กองทัพบก (2552) ใช้ตรวจสอบกำลังพลซึ่งมีองค์ประกอบดัชนีชี้วัดที่มีทั้ง 1. ด้านการปฏิบัติงาน 2. ด้านประสิทธิภาพของหน่วยทหาร และ 3. ด้านประสิทธิภาพของชุมชนทหาร (กองทัพบก, 2552) และพบว่ามีดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลในกองพลทหารราบที่ 3 ที่ได้จากการวิจัยจะมีทั้งมิติวัตถุวิสัยหรือทางกายภาพ (Objective) ที่แบ่งออกเป็น 11 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสุขภาพ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านสิ่งแวดล้อม 5. ด้านรายได้ 6. ด้านการทำงาน 7. ด้านจริยธรรม 8. ด้านครอบครัว 9. ด้านความปลอดภัย 10. ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร 11. ด้านการมีส่วนร่วม และมิติอัตวิสัยหรือความสุขและความพอใจ (Subjective) ดัชนีชี้วัดของคุณภาพชีวิตมิติด้านอัตวิสัย (Subjective) จำนวน 7 ประการ ได้แก่ 1. ความพอใจในความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้ร่วมงาน ครอบครัว 2. ความพอใจในสถานภาพทางสังคม ตำแหน่ง หน้าที่การงานหรือลำดับชั้นทางสังคม 3. ความพอใจในสุขภาพกายและสุขภาพจิต 4. ความพอใจในการเป็นผู้ที่เข้าถึงทรัพย์สินเงินทองทุนทางสังคมในด้านรายได้พิเศษ ความมั่งคั่งร่ำรวย และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 5. มีอารมณ์ดีหรือไม่ดี เช่น สนุกสนาน โกรธ เศร้าสร้อย 6. ความสงบสุข หรือมีความกดดันจากเรื่องต่าง ๆ 7. ความพอใจในชีวิตโดยรวม (วัดจากความพอใจ) ซึ่งสามารถนำไปใช้ประเมินคุณภาพชีวิตกำลังพลในกองทัพบก และเป็นการพัฒนาดัชนีชี้วัดไปพร้อม ๆ กันกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของกำลังพลอีกด้วย

ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีชี้วัดที่ผู้ตอบแบบประเมินคุณภาพชีวิตเห็นด้วยมากกว่าร้อยละ 70.00 คือ ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตมิติวัตถุวิสัย (Objective) ได้แก่

ด้านสุขภาพ ในดัชนีชี้วัดที่ว่า มีการออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที จะสอดคล้องกับดัชนีตามแบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2555 - 2559 ของกรมการพัฒนาชุมชน (2556) ที่ระบุว่าคนอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ทุกคนในครัวเรือนนี้ได้ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที หรือได้ออกแรง/ออกกำลังติดต่อกันอย่างน้อย 10 นาทีขึ้นไป รวมกันทั้งวัน วันละ 30 นาที อย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 วันหรือไม่ อภิปรายผลได้ว่าดัชนีชี้วัดมีการออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที นั้นเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตที่เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับมนุษย์ ที่ทุกหน่วยงานหรือองค์กรนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ด้านครอบครัว ในดัชนีชี้วัดว่า ผู้สูงอายุในครอบครัวได้รับการดูแลเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัวจะสอดคล้องกับดัชนีตามแบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2555 - 2559 ของกรมการพัฒนาชุมชน (2556) ในดัชนีชี้วัดที่ระบุว่า คนสูงอายุได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือน ชุมชน หรือภาครัฐ และดัชนีชี้วัดสมาชิกในครอบครัวไม่เสพยาเสพติดฯ จะสอดคล้องกับการตรวจคุณภาพชีวิตของกองทัพบก (2552) ในดัชนีชี้วัดเขตทหารปลอดยาเสพติด (กิจกรรมเสริม) คุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัว อภิปรายผลได้ว่า ดัชนีชี้วัดนี้เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ชี้ให้เห็น

ว่าคนไทยมีวัฒนธรรมในการดูแลผู้ใหญ่ที่มีพระคุณ ยังใช้ชีวิตแบบครอบครัวขยายที่มีการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะ มีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่ได้นี้จะตรงกับดัชนีชี้วัดที่กองทัพบกใช้วัดคุณภาพชีวิตของกำลังพลเป็นบางส่วนเท่านั้น เพื่อให้การวัดที่ครอบคลุมมากขึ้น ควรนำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้แทนดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตเดิมที่ใช้อยู่ หรือเพื่อพัฒนาปรับปรุงหัวข้อดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตที่จะใช้ตรวจสอบประจำปีภายในกองทัพบกต่อไปในอนาคต

1.2 ควรนำเสนอผลการวิจัยที่ได้นี้ให้กองพลทหารราบที่ 3 เพื่อพิจารณานำไปใช้ประกอบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลให้ดีขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่กองทัพบกทั้งหมดในโอกาสต่อไป

2.2 ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาองค์ประกอบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ

เอกสารอ้างอิง

กองทัพบก. (2552). *คำสั่งกองทัพบกที่ 383/2551 เรื่อง การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและประสิทธิภาพ หน่วยทหารกองทัพบก ประจำปี 2552.* กรุงเทพฯ : กองทัพบก.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.

กรมพัฒนาชุมชน. (2556). *แบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของครัวเรือน ปี 2555 - 2559.* กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน.

ภมร จินดามณี. (2012). คุณค่าทางโภชนาการของอาหารที่จัดให้นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารพยาบาลทหารบก.* 13(3) : 18-27.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, สุภมาส อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). *สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ spss (ฉบับปรับปรุง).* กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. (2549). *รายงานการวิจัย การหาตัวชี้วัดชุมชนปลอดอบายมุขอย่างยั่งยืน.* กรุงเทพฯ : วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2529). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สายสมร เฉลยกิตติ และคณะ. (2546). การศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการกองร้อยพลเสนารักษ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า. *วารสารพยาบาลทหารบก.* 4(2) : 54-61.

สายสมร เฉลยกิตติ และคณะ. (2547). การศึกษาความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตนักเรียนพยาบาล. วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. 5(2): 70-78.

Yamane, T. (1967). *Statistics; An Introductory Analysis.* 2nd ed. United States: Harper & Row.